# KOMISSION PÄÄTÖS,

## tehty 20 päivänä lokakuuta 2004,

## tukiohjelmasta jonka Italia on toteuttanut sellaisten yritysten hyväksi, jotka tekivät investointeja luonnonmullistuksista vuonna 2002 kärsineissä kunnissa

*(tiedoksiannettu numerolla K(2004) 3893)*

**(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)**

**(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

(2005/315/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa [1] ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

### I MENETTELY

(1) Komissio vastaanotti 6 päivänä maaliskuuta 2003 ja 29 päivänä maaliskuuta 2003 kaksi kantelua, jotka koskivat 18 päivänä lokakuuta 2001 annetun lain N:o 383 voimassaolon jatkamista eräissä luonnonmullistuksista vuonna 2002 kärsineissä kunnissa.

(2) Komissio pyysi 20 päivänä maaliskuuta 2003 Italian viranomaisilta tietoja kyseisestä voimassaolon jatkamisesta. Italian viranomaiset pyysivät 2 päivänä toukokuuta 2003 ja 21 päivänä toukokuuta 2003 vastaamiselle asetetun määräajan jatkamista, minkä jälkeen ne lähettivät komissiolle 10 päivänä kesäkuuta 2003 päivätyn muistion. Komissio sai Italian viranomaisilta toisen muistion 4 päivänä heinäkuuta 2003.

(3) Koska tukiohjelman voimaantulolle ei ollut etukäteen pyydetty komission lupaa yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa tarkoitetulla tavalla, ohjelma kirjattiin ilmoittamattomien tukien rekisteriin numerolla NN 58/03.

(4) Komissio ilmoitti Italialle 17 päivänä syyskuuta 2003 päivätyssä kirjeessä päätöksestään aloittaa kyseisen toimenpiteen osalta perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely. Tapaus kirjattiin numerolla N 57/03. Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* [2] ja asianomaisia osapuolia pyydettiin esittämään huomautuksensa.

(5) Italian viranomaiset pyysivät 23 päivänä lokakuuta 2003 päivätyssä kirjeessä huomautuksiensa esittämistä varten asetetun määräajan jatkamista. Komissio hyväksyi määräajan jatkamisen 5 päivänä marraskuuta 2003 päivätyssä kirjeessä ja lähetti muistutuksen 16 päivänä joulukuuta 2003 päivätyssä kirjeessä.

(6) Italia esitti huomautuksia 18 päivänä helmikuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, joka kirjattiin saapuneeksi 23 päivänä helmikuuta 2004, sekä 10 päivänä syyskuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, joka kirjattiin saapuneeksi 15 päivänä syyskuuta 2004. Muut asianomaiset osapuolet eivät ole esittäneet huomautuksia.

### II TUKIOHJELMAN YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS

#### Oikeusperusta

(7) Joulukuun 24 päivänä 2002 annetun asetuksen N:o 282, joka muutettiin 21 päivänä helmikuuta 2003 laiksi N:o 27, 5 e §:ssä jatketaan 18 päivänä lokakuuta 2001 annetun lain N:o 3834 §:n 1 momentissa säädettyjä etuuksia, jotka on tarkoitettu yksinomaan sellaisille yrityksille, jotka tekivät investointeja luonnonmullistuksista vuonna 2002 kärsineissä kunnissa. Italian talous- ja valtiovarainministeriö on selkeyttänyt 24 päivänä joulukuuta 2002 annetun asetuksen N:o 2825 e §:ää 31 päivänä heinäkuuta 2003 päivätyllä valtiontulokonttorin (Agenzia delle Entrate) kiertokirjeellä nro 43/E. Asianomaiset kunnat sijaitsevat alueilla, jotka on yksilöity seuraavissa säädöksissä:

— lokakuun 29 päivänä 2002 annettu pääministerin asetus, jossa säädetään hätätilan julistamisesta Etnan vulkaaniseen toimintaan ja seismisiin tapahtumiin Catanian maakunnan alueella liittyvien vakavien purkausilmiöiden johdosta,

— lokakuun 31 päivänä 2002 annettu pääministerin asetus, jossa säädetään hätätilan julistamisesta Campobasson maakunnan alueella 31 päivänä lokakuuta 2002 tapahtuneiden vakavien seismisten ilmiöiden johdosta,

[1] EUVL C 42, 18.2.2004, s. 5.

[2] Vrt. alaviite 1.

— marraskuun 8 päivänä 2002 annettu pääministerin asetus, jossa säädetään hätätilan julistamisesta Foggian maakunnan alueella 31 päivänä lokakuuta 2002 tapahtuneiden vakavien seismisten ilmiöiden johdosta,

— marraskuun 29 päivänä 2002 annettu pääministerin asetus, jossa säädetään hätätilan julistamisesta Ligurian, Lombardian, Piemonten, Veneton, Friuli Venezia Giulian ja Emilia Romagnan alueilla tapahtuneiden poikkeuksellisten meteorologisten ilmiöiden (tulvat ja maanvyöryt) johdosta.

(8) Lisäksi kyseisissä kunnissa oli tarpeen käynnistää evakuointi tai kieltää liikenne kuntiin johtavilla pääväylillä.

(9) Komissio sai tietää lehtiartikkeleista, että poikkeuksellisista meteorologisista ilmiöistä kärsineistä kunnista Ligurian, Lombardian, Piemonten, Veneton, Friuli Venezia Giulian ja Emilia Romagnan alueilla oli laadittu luettelo 28 päivänä toukokuuta 2003 annetulla pääministerin määräyksellä, joka julkaistiin 3 päivänä kesäkuuta 2003 Italian tasavallan virallisessa lehdessä nro 126.

(10) Lokakuun 18 päivänä 2001 annetun lain N:o 383 voimassaolon jatkamista koskeva toimenpide tuli voimaan 23 päivänä helmikuuta 2003, toisin sanoen seuraavana päivänä sen jälkeen, kun 21 päivänä helmikuuta 2003 annettu laki N:o 27 julkaistiin Italian tasavallan virallisen lehden nro 44 täydennysosassa nro 29 22 päivänä helmikuuta 2003.

**Tavoite**

(11) Ohjelman tavoitteena on investointien toteuttaminen tämän päätöksen johdanto-osan 7 kappaleessa tarkoitetuissa pääministerin asetuksissa mainituilla luonnonmullistuksista kärsineillä alueilla.

**Tuensaajat**

(12) Toimenpiteestä voivat hyötyä sellaiset minkä tahansa alan yritykset, jotka ovat tehneet investointeja edellä mainituista luonnonmullistuksista kärsineissä kunnissa. Heinäkuun 31 päivänä 2003 päivätyssä valtiontulokonttorin kiertokirjeessä nro 43/E todetaan, että toimenpiteen tarkoitus on edistää niiden yritysten investointeja, joille on suoraan tai välillisesti aiheutunut taloudellista vahinkoa niiden sijaintikunnissa tapahtuneista luonnonmullistuksista johtuneista suurista vaikeuksista. Tietyn kunnan kaikkien yritysten voidaan katsoa kärsineen kyseistä vahinkoa ainoastaan, jos:

— evakuointimääräykset ovat koskeneet huomattavaa määrää rakennuksia, jolloin koko kunnan alueen talous kärsi tilanteesta,

— kaikki kuntaan johtavat pääväylät on kunnanjohtajan määräyksestä suljettu liikenteeltä.

Kiertokirjeen mukaan muissa tapauksissa tukea saavat ainoastaan ne yritykset, joilla on toimitiloja kyseisten teiden varsilla tai kunnanjohtajan määräyksissä tarkoitetuissa rakennuksissa.

**Tuen muoto ja intensiteetti**

(13) Kyseisellä toimenpiteellä jatketaan 18 päivänä lokakuuta 2001 annetun lain N:o 383 säännöksiä toiseen 25 päivänä lokakuuta 2001 voimassa olleen verotuskauden jälkeiseen peräkkäiseen verovuoteen ja rajataan koskemaan ainoastaan 31 päivään heinäkuuta 2003 mennessä tehtyjä investointeja. Lain mukaan ne 1 päivästä heinäkuuta 2001 alkaen tehdyt investoinnit, jotka vastaavat 50:tä prosenttia edeltävien viiden vuoden aikana tehtyjen investointien keskiarvon ylittävistä investoinneista, voidaan vähentää yritysten ja itsenäisten elinkeinonharjoittajien verotuksessa. Keskiarvoa laskettaessa ei oteta huomioon sen vuoden investointeja, jolloin investointien määrä on ollut suurin. Kiinteistöinvestointien osalta voimassaolon jatkaminen koskee investointeja, jotka on tehty 25 päivän lokakuuta 2001 jälkeiseen kolmanteen verovuoteen mennessä, toisin sanoen viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2004.

**Ohjelman kohde**

(14) Ohjelmalla pyritään edistämään investointeja uusien tuotantolaitosten luomiseksi, nykyisten laitosten laajentamiseksi, toiminnan elvyttämiseksi ja nykyaikaistamiseksi, kesken olevien töiden loppuun saattamiseksi sekä uusien tuotantolaitosten hankkimiseksi.

**III PÄÄTÖS ALOITTAA EY:N PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 2 KOHDASSA TARKOITETTU MENETTELY**

(15) Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, jäljempänä 'menettelyn aloittamisesta tehty päätös', kyseistä toimenpidettä on tarkasteltu sen selvittämiseksi, voidaanko siihen soveltaa 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua poikkeusta, joka koskee luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseen tarkoitettua tukea.

(16) Komissio on lisäksi arvioinut, voidaanko kyseiseen toimenpiteeseen soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja/tai c alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia seuraavilla perusteilla: alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat ([3]); Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn valtiontukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annettu komission asetus (EY) N:o 70/2001 ([4]); yhteisön suuntaviivat maatalousalan valtiontuesta ([5]); kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevat suuntaviivat ([6]).

([3]) EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9.
([4]) EYVL L 10, 13.1.2001, s. 33. Asetus sellaisena kuin se viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 364/2004 (EUVL L 63, 28.2.2004, s. 22).
([5]) EYVL C 28, 1.2.2000, s. 2.
([6]) EYVL C 19, 20.1.2001, s. 7.

**Toimenpiteen tarkasteleminen luonnonmullistuksen aiheuttaman vahingon korvaamiseen tarkoitettuna tukena**

(17) Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan osalta komissio on menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä esittänyt epäilyjä siitä, että tuella korvattaisiin yksinomaan luonnonmullistusten aiheuttamaa vahinkoa, ja siitä, miten voidaan sulkea pois se mahdollisuus, ettei yksittäinen tuensaaja saa liikaa korvauksia. Se ei voinut hyväksyä toimenpidettä tukena, joka on tarkoitettu luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseen.

(18) Italian viranomaiset eivät ole ilmoittaneet edellä mainittujen luonnonmullistusten aiheuttamien välittömien vahinkojen määrää. Ne ovat todenneet, että ohjelma perustuu vahingon makroekonomisiin vaikutuksiin, ja perustelleet kyseistä lähestymistapaa sillä, että vahingon määrää on mahdotonta todeta yksittäisen yrityksen tasolla ilman, että toimenpiteestä tulee tehoton ja hidas.

(19) Komissio totesi menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, että Italian viranomaisten esittämien tietojen perusteella ei voida päätellä kyseisen toimenpiteen luonteen ja järjestelyjen vuoksi, että se oli tarkoitettu korvaamaan luonnonmullistusten aiheuttamia vahinkoja. Komissio ei voinut järjestelyjen perusteella päätellä, että:

— tuensaaja on tosiasiallisesti vahinkoa kärsinyt yritys,

— kyseinen vahinko on aiheutunut yksinomaan jostakin tämän johdanto-osan 7 kappaleessa mainituissa pääministerin asetuksessa tarkoitetuista luonnonmullistuksista,

— yrityksen saama tuki rajoittuu yksinomaan luonnonmullistusten aiheuttaman vahingon korvaamiseen ja että se sulkee pois mahdollisuuden yksittäisen tuensaajan saamiin liian suuriin korvauksiin. Tukea ei ole sidottu yritykselle aiheutuneeseen vahinkoon, mitä osoittaa myös se, että kyseisen ohjelman järjestelyjen takia luonnonmullistuksien aiheuttamasta vahingosta kärsinyt yritys ei välttämättä saa tukea kyseisestä ohjelmasta. Yritys, joka tekee investoinnin ainoastaan korvatakseen asianomaisista luonnonmullistuksista aiheutuneen vahingon, saattaa jäädä ilman tukea, jos investoinnin arvo alittaa viimeisten viiden vuoden aikana tehtyjen investointien keskiarvon. Samaten ilman kyseisen ohjelman tukea voi jäädä lisäksi yritys, joka tekee investoinnin ainoastaan korvatakseen asianomaisista luonnonmullistuksista aiheutuneen vahingon ja joka samana varainhoitovuonna tekee tappiota.

**Toimenpiteen tarkasteleminen investointitukena**

(20) Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja/tai c alakohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltuvuuden osalta komissio arvioi menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, että toimenpiteeseen voitaisiin mahdollisesti soveltaa investointitukea koskevia poikkeuksia.

(21) Komissio suhtautuu edellä mainittujen poikkeusten osalta epäilevästi ennen kaikkea siihen, että ohjelmasta myönnetyt tuet koskevat ainoastaan aluetukia saavia alueita vuosia 2000–2006 koskevan Italian aluetukikartan mukaisesti. Komissio suhtautuu epäilevästi lisäksi seuraaviin kohtiin:

— vastaako investointien määrittely ohjelmassa sääntöjä, jotka määritellään alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.4 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 70/2001 2 artiklan c alakohdassa,

— noudattaako tukiohjelman tuki-intensiteetti Italian aluetukikartassa kaudelle 2000–2006 määriteltyjä alueellisia enimmäismääriä tai pk-yritysten osalta asetuksen (EY) N:o 70/2001 4 artiklan 2 kohdassa säädettyjä tuki-intensiteettejä; tuki-intensiteetti olisi laskettava suhteessa alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.5 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 70/2001 4 artiklan 5 kohdassa määritellyn tukijärjestelmän vakioperusteen muodostaviin kuluihin,

— onko noudatettu tuen kasautumista koskevia sääntöjä, jotka määritellään alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.18–4.21 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 70/2001 8 artiklassa,

— onko noudatettu tuen välttämättömyyttä koskevaa periaatetta, josta säädetään alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.2 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 70/2001 7 artiklassa,

— onko tuensaajan osuus toimenpiteiden rahoituksesta ollut vähintään 25 prosenttia, kuten alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.2 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 70/2001 4 artiklan 3 kohdassa edellytetään, jotta voitaisiin varmistaa, että tuetut tuotantoinvestoinnit ovat kannattavia ja rahoituksellisesti vahvalla pohjalla,

— onko maatalousalan valtiontukia koskevien yhteisön suuntaviivojen sekä kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevien suuntaviivojen mukaisia edellytyksiä noudatettu.

## IV ITALIAN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

(22) Italia esitti menettelyn aloittamisesta tehtyyn komission päätökseen antamissaan vastauksissa lisätietoja ja huomautuksia, joiden pääkohdat esitetään tiivistetysti jäljempänä.

### Toimenpiteen tarkastelemisesta luonnonmullistuksen aiheuttaman vahingon korvaamiseen tarkoitettuna tukena esitetyt huomautukset

(23) Italian viranomaiset ovat huomauttaneet, että tukialueen muodostavat 29 päivänä lokakuuta 2002, 31 päivänä lokakuuta 2002 ja 8 päivänä marraskuuta 2002 annetuissa pääministerin asetuksissa mainitut kunnat. Lokakuun 29 päivänä 2002 annetun asetuksen 1 §.ssä säädetään, että tukea myönnetään yksinomaan sellaisille kunnille, joissa oli tulvia ja joissa annettiin kunnanjohtajan määräyksiä evakuoinnista tai liikennöinnin kieltämisestä kunnan alueelle johtavilla pääväylillä. Kyseiset kunnat yksilöitiin pääministerin määräyksessä nro 3290.

(24) Mitä tulee epäilyihin siitä, onko tuensaaja todella kärsinyt vahinkoa ja onko kyseinen vahinko yksinomaan luonnonmullistusten aiheuttama, Italian viranomaiset vahvistivat, että tietyn kunnan kaikkien yritysten voidaan katsoa kärsineen tällaista vahinkoa ainoastaan, jos:

— evakuointimääräykset ovat koskeneet huomattavaa määrää rakennuksia, jolloin koko kunnan alueen talous on kärsinyt tilanteesta,

— kaikki kuntaan johtavat pääväylät on kunnanjohtajan määräyksestä suljettu liikenteeltä.

(25) Tämän vuoksi Italian viranomaiset katsovat, että pääasialliset tuensaajat ovat tosiasiallisesti sellaiset luonnonilmiöstä todella kärsineet yritykset, joilla on toimitiloja väylien varrella tai edellä mainittujen evakuointimääräysten kohteena olevissa rakennuksissa.

(26) Italian viranomaiset toteavat kärsityn vahingon ja myönnetyn tuen välisen yhteyden osalta, että perustamissopimuksessa ei suljeta pois mahdollisuutta ottaa huomioon tietyllä alueella aiheutuneet kokonaisvahingot. Ohjelma perustuu makrotaloutta koskevan vahingon käsitteeseen, koska tehokkuutta ja oikeaa ajoitusta koskevat vaatimukset eivät sallineet kunkin yrityksen kärsimän vahingon arvioimista yksittäisesti. Italian viranomaiset osoittavat kuitenkin makrotaloutta koskevien tietojen nojalla, että ohjelman perusteella myönnetty tuki on selvästi vahinkoja vähäisempää.

(27) Italian viranomaiset huomauttivat myös, että joissakin tapauksissa komissio on hyväksynyt tukia tietyn alan elvyttämiseen tai vahinkojen korvaamiseen välillisemmin.

(28) Italian viranomaiset vahvistivat 10 päivänä syyskuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, että toimenpide perustuu makrotaloudelliseen lähestymistapaan. Ne täsmensivät kuitenkin, että yrityksiltä pyydetään nimenomaista todistusta tai ilmoitusta sen todentamiseksi, että yksittäisille yrityksille on todella aiheutunut vahinkoa. Finanssiviranomaiset voivat suorittaa tarvittavat tarkastukset. Kyseisissä todistuksissa on pystyttävä osoittamaan yrityksen oikeus tukeen sillä perusteella, että se sijaitsee tukeen oikeutetulla alueella. Lisäksi yritysten on todistettava, että tuen määrä ei ole vahinkoa suurempi ja ettei liikakorvauksia ole tapahtunut.

### Toimenpiteen tarkastelemisesta investointitukena esitetyt huomautukset

(29) Mitä tulee tämän päätöksen johdanto-osan 16 kappaleessa mainittujen säännösten ja määräysten perusteella suoritettuun toimenpiteen yhteensopivuuden selvittämiseen perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja/tai c alakohdassa tarkoitettujen poikkeusten kanssa, Italian viranomaiset ovat ainoastaan huomauttaneet, että toimenpidettä koskevien alueiden yksilöinti perustuu suoraan ja yksinomaan luonnonmullistuksiin.

(30) Ne painottavat, että tukien yhteensopivuutta on arvioitava perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan perusteella siltä osin kuin kyse on tuesta luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

(31) Italian viranomaiset totesivat 10 päivänä syyskuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, että tukia on pidettävä yhteismarkkinoille soveltuvina kyseisen poikkeuksen vuoksi ja että tämän vuoksi asiaa ei tarvitse tarkastella enää muiden poikkeusten tai suuntaviivojen perusteella.

## V ARVIOINTI

### Tuen luonteen arviointi

(32) Jotta voidaan arvioida, onko kyseinen tuki perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, on määritettävä, suositaanko sillä tuensaajia, myönnetäänkö tuki valtion varoista, sekä vaikuttavatko kyseiset toimenpiteet kilpailuun ja yhteisön sisäiseen kauppaan.

(33) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan ensimmäinen peruselementti on se mahdollisuus, että toimenpiteellä suositaan joitakin erityisiä tuensaajia. Tämän vuoksi on määriteltävä, saavatko yritykset sellaista taloudellista etuutta, jota ne eivät olisi saaneet tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, tai säästyvätkö ne kustannuksilta, joita yritykset normaalisti joutuvat omista varoistaan maksamaan, sekä myönnetäänkö kyseistä etuutta tietylle yritysryhmälle. Mahdollisuus vähentää verotuksessa osa tehdyistä investoinneista merkitsee tuensaajille taloudellista etuutta, koska niiden verotettava tulo ja samalla siitä maksettava vero ovat pienemmät kuin mitä yritysten olisi periaatteessa maksettava. Lisäksi toimenpiteet on tarkoitettu yrityksille, jotka toimivat – ja erityisesti tekevät investointeja – tietyillä Italian alueilla ja suosivat niitä, koska tukea ei myönnetä muualle sijoittautuneille yrityksille.

(34) Perustamissopimuksen 87 artiklan toisen soveltamisedellytyksen mukaan tuki on myönnettävä valtion varoista. Tässä erityistapauksessa valtion varojen käyttö toteutuu siinä muodossa, että valtion tulot vähenevät: tuloverotuksen alentaminen vähentää valtion verotuloja.

(35) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan kolmannen ja neljännen soveltamisedellytyksen perusteella tuen on vääristettävä tai sen on uhattava vääristää kilpailua ja oltava omiaan vaikuttamaan yhteisön sisäiseen kauppaan. Tässä erityistapauksessa toimenpiteet uhkaavat vääristää kilpailua, koska ne vahvistavat tuensaajayritysten rahoitusasemaa ja toimintamahdollisuuksia suhteessa niiden kilpailijoihin, jotka eivät saa tukea. Jos ilmiö esiintyy yhteisön sisäisessä kaupassa, toimenpiteet vaikuttavat kyseisiin kilpailijoihin. Kyseiset toimenpiteet vääristävät kilpailua ja vaikuttavat yhteisön sisäiseen kauppaan erityisesti silloin, kun tuensaajayritykset vievät osan tuotannostaan toisiin jäsenvaltioihin; vastaavasti jos tuensaajayritykset eivät harjoita vientiä, kansallista tuotantoa suosii se, että eri jäsenvaltioihin sijoittautuneiden jäsenvaltioiden mahdollisuus viedä tuotteitaan Italian markkinoille tästä syystä vähenee ([7]). Sama tapahtuu, kun yksi jäsenvaltio myöntää tukia palvelu- ja jakelualalla toimiville yrityksille ([8]).

(36) Näistä syistä kyseiset toimenpiteet ovat periaatteessa perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kiellettyä tukea, ja niitä voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina ainoastaan, jos niihin voidaan soveltaa jotakin samassa perustamissopimuksessa määrättyä poikkeusta.

(37) Komissio katsoo kuitenkin, että kyseisen toimenpiteen perusteella myönnetyt tuet eivät ole valtiontukea, jos ne täyttävät asetuksessa (EY) N:o 69/2001 ([9]) asetetut edellytykset tai niiden myöntämishetkellä voimassa olleen vähämerkityksistä tukea koskevan säännön.

**Ohjelman sääntöjenvastaisuus**

(38) Koska kyse on jo voimaan tulleista toimenpiteistä, komissio pahoittelee, etteivät Italian viranomaiset täyttäneet perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä tiedoksiantovelvollisuutta.

**Arvio toimenpiteiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille**

(39) Kun komissio on päättänyt kyseisten toimenpiteiden olevan perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea, sen on tarkasteltava tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla.

(40) Komissio katsoo, että kyseiseen tukeen ei voida soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua poikkeusta, koska kyseessä ei ole sosiaalinen tuki. Myöskään 87 artiklan 2 kohdan c alakohta ei tule kyseeseen. Ilmeisistä syistä ei voida soveltaa myöskään 87 artiklan 3 kohdan b ja d alakohtaa.

(41) Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan soveltamisen osalta komissio viittaa menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä ilmaistuihin epäilyksiin ja ottaa huomioon Italian viranomaisten menettelyn yhteydessä antamat lausunnot, joiden perusteella kyseiset tuet eivät vastaa yhtäkään poikkeusten tarkoituksista. Asianomainen jäsenvaltio ei ole toimittanut tietoja, joiden pohjalta komissio voisi arvioida ohjelman soveltuvuutta kyseisten poikkeusten perusteella, ja sen vuoksi tässä päätöksessä ei ole mahdollista arvioida ohjelmaa kyseisestä näkökulmasta. Tämä ei kuitenkaan poista sitä mahdollisuutta, että ohjelmasta myönnettyjä tukia pidettäisiin yhteismarkkinoille soveltuvina yksittäisen tarkastelun jälkeen ja että niihin voidaan soveltaa poikkeusasetuksia.

(42) Komissio on arvioinut, voidaanko toimenpiteisiin soveltaa poikkeusta 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi. On pantava merkille, että Italian viranomaiset ovat menettelyn yhteydessä painottaneet tukien vastaavan kyseistä tarkoitusta.

([7]) Asiassa 102/87, Ranska v. komissio (SEB), 13.7.1988 annettu tuomio, Kok. 1988, s. 4067, kohta 19.

([8]) Asiassa C-310/99, Italia v. komissio, 7.3.2002 annettu tuomio, Kok. 2002, s. I-2289, kohta 85.

([9]) EYVL L 10, 13.1.2001, s. 30.

**Toimenpiteen tarkasteleminen luonnonmullistuksen aiheuttaman vahingon korvaamiseen tarkoitettuna tukena**

(43) Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla voidaan korvata luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamat vahingot. Komissio katsoo yleisen käytännön mukaan, että tulivuorenpurkaukset, maanjäristykset, tulvat ja maanvyörymät ovat edellä mainitussa artiklassa tarkoitettuja luonnonmullistuksia.

(44) Kyseisestä ohjelmasta myönnetään tukia korvaamaan vahinkoa, joita yrityksille on aiheutunut joillakin Italian alueilla esiintyneiden luonnonmullistusten takia. Kyseiset luonnonmullistukset ja asianomaiset alueet on yksilöity ja rajattu hallinnollisissa asiakirjoissa.

(45) Kuten Italian viranomaiset ovat 10 päivänä syyskuuta 2004 päivätyssä kirjeessä vahvistaneet, toimenpide perustuu makrotaloudelliseen lähestymistapaan. Perustamissopimuksen ja komission yleisen käytännön perusteella on kuitenkin oltava selvä ja suora yhteys vahingon aiheuttaneen seikan ja sen korvaamiseksi tarkoitetun valtiontuen välillä. Yhteys on määriteltävä yksittäisten yritysten tasolla eikä makrotalouden tasolla ([10]).

(46) Epäsuorien vahinkojen osalta Euroopan yhteisön reaktiosta Itävallassa, Saksassa ja useissa ehdokasmaissa esiintyneisiin tulviin annetussa komission tiedonannossa Euroopan parlamentille ja neuvostolle täsmennetään seuraavaa: ”Tulvien aiheuttamat epäsuorat vahingot, jollaisia ovat esimerkiksi tuotantoviiveet sähkökatkojen vuoksi tai tuotteiden toimittamisvaikeudet kuljetusreittien tukkeutumisen vuoksi, voidaan korvata täysimääräisesti, jos vahingon ja tulvan välillä on selvä syy-yhteys” ([11]). Kun kuitenkin otetaan huomioon Italian viranomaisten toteuttaman toimenpiteen makrotaloudellinen lähestymistapa, toimenpiteen tarkoituksena olleen vahingon korvaamisen ja luonnonmullistusten välillä ei ole havaittavissa selvää syy-yhteyttä. Myös välillisten vahinkojen osalta yhteys on voitava yksilöidä kunkin yksittäisen yrityksen eikä makrotalouden tasolla.

(47) Tässä erityistapauksessa ohjelmasta hyötyvät kaikki ne yritykset, jotka tekevät investointeja tietyn kynnyksen yli, joka on määritetty edellisten vuosien keskiarvon perusteella, Italian viranomaisten nimeämissä kunnissa, joista jotkut ovat erittäin suuria, väkirikkaita ja huomattavaa taloudellista toimintaa harjoittavia (esimerkiksi Milano, Torino ja Genova). On selvää, ettei monikaan ohjelman tuensaajista ole kärsinyt suoraa vahinkoa, eikä välillisistä vahingoista ole varmaa näyttöä. Ei myöskään ole todisteita siitä, että mahdolliset vahingot olisivat johtuneet yksinomaan Italian viranomaisten mainitsemista luonnonmullistuksista.

(48) Tukimekanismilla ja kunkin tuensaajan saamalla tuella ei ole mitään yhteyttä tosiasiallisesti aiheutuneisiin vahinkoihin, vaan ne riippuvat tiettynä ajanjaksona tehtyjen investointien määrästä, edellisinä vuosina tehtyjen investointien määrästä ja verotettavan tulon olemassaolosta. Näin ollen jos tuensaaja on tosiasiallisesti kärsinyt vahinkoa kyseisistä luonnonmullistuksista, tukien määrä voi ylittää vahinkojen määrän.

(49) Tämän vuoksi on todettava, että muodollisessa tutkimusmenettelyssä ei pystytty hälventämään komission epäilyksiä ja että kyseinen toimenpide on yhteismarkkinoille soveltumaton tukiohjelma.

(50) Italian viranomaiset täsmensivät kuitenkin 10 päivänä syyskuuta 2004 päivätyssä kirjeessä, että yrityksiltä pyydetään todistus tai ilmoitus sen tosiasialliseksi tarkistamiseksi, että vahinkoa on aiheutunut nimenomaisesti yksittäisille yrityksille ja että niiden perusteella voidaan suorittaa aiheellisiksi katsottuja tarkastuksia.

(51) On totta, että ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tietyissä toimenpiteen soveltamistapauksissa ohjelmasta myönnetyt tuet täyttävät yhteismarkkinoille soveltuvuutta koskevat edellytykset. Tämän vuoksi Italian viranomaiset voivat tarkastaa tapauskohtaisesti jokaisen tukea saaneen yrityksen, jotta saadaan selville selvä ja suora yhteys kyseisten luonnonmullistusten ja niiden aiheuttaman vahingon korvaamiseksi tarkoitetun valtiontuen välillä. Tarkastuksella pitäisi voida sulkea varmuudella pois yksittäisten yritysten kärsimien vahinkojen liikakorvaaminen.

(52) Liikakorvaamisen poissulkemiseksi Italian viranomaisten on vaadittava, että tuensaajat vähentävät vakuutusmaksut saamistaan tukimääristä. Lisäksi Italian viranomaisten on tarkistettava, etteivät kyseisestä toimenpiteestä myönnetyt tuet kumuloidu toisten toimenpiteiden kanssa vahinkojen liikakorvaamisen mahdollisuuden poissulkemiseksi.

([10]) Vrt. esim. valtiontuet N 629/02, N 545/02, N 429/01, NN 62/2000, N 770/99 tai NN 87/99. Myös Italian viranomaisten mainitsemassa valtiontukitapauksessa N 92/2000 komissio määritteli kyseisen yhteyden olemassaolon talouden toimijoiden tasolla.

([11]) Asiakirja KOM(2002) 481 lopull., 28.8.2002, s. 9.

(53) Tämä päätös koskee tukiohjelmaa sellaisenaan, ja se on pantava täytäntöön välittömästi, erityisesti perimällä takaisin yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todetut, sääntöjenvastaisesti myönnetyt tuet. Komissio palauttaa mieleen, että tukiohjelmasta tehty kielteinen päätös ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että tiettyjä ohjelmasta myönnettyjä etuuksia ei välttämättä pidetä valtiontukina. Toisin sanoen niitä voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina niiden erityispiirteiden vuoksi (esimerkiksi siksi, että yksittäiseen etuuteen voidaan soveltaa vähämerkityksistä tukea koskevaa sääntöä, tai siksi, että se myönnetään joko päätöksellä, jossa tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, tai poikkeusasetuksella).

## VI **PÄÄTELMÄT**

(54) Komissio tekee sen päätelmän, että Italia on kyseisellä toimenpiteellä myöntänyt tukia sääntöjenvastaisesti ja näin rikkonut perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan määräyksiä.

(55) Komissio katsoo suoritetun arvioinnin perusteella, että kyseinen ohjelma on yhteismarkkinoille soveltumaton, koska se ei täytä 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamisedellytyksiä niin, että se olisi tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi. Tämä poikkeus oli ainoa, johon Italian viranomaiset vetosivat.

(56) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/99 ([12]) 14 artiklan mukaan sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi jonkin yhteisön lainsäädännön yleisen periaatteen vastaista. Tässä erityistapauksessa takaisinperintä ei ole minkään periaatteen vastaista. Komissio toteaa myös, että Italian viranomaiset tai tuensaajat eivät ole kummatkaan vedonneet kyseisiin periaatteisiin.

(57) Italian on toteutettava kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tuen takaisinperimiseksi tuensaajilta, lukuun ottamatta niitä yksittäistapauksia, joiden tämän päätöksen johdanto-osan 50–52 kappaleessa todetaan soveltuvan yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla. Tätä varten Italian viranomaisten on vaadittava tuensaajia maksamaan tuki takaisin kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiannosta. Takaisinmaksettaviin tukiin on lisättävä korko, joka lasketaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([13]) perusteella.

Italian viranomaisten on toimitettava komissiolle erityinen lomake tukien takaisinperintämenettelyn kulusta, laadittava luettelo takaisinperintää koskevista tuensaajista, joilta tuki peritään takaisin, ja määritettävä selkeästi, mitä konkreettisia toimenpiteitä on toteutettu tukien perimiseksi takaisin välittömästi ja tehokkaasti. Lisäksi Italian viranomaisten on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiannosta asiakirjat, joilla todistetaan, että sääntöjenvastaisesti myönnettyjen ja yhteismarkkinoille soveltumattomien tukien takaisinperintä tuensaajilta on aloitettu (esimerkiksi kiertokirjeet, annetut takaisinmaksumääräykset jne.),

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

*1 artikla*

Luonnonmullistuksista vuonna 2002 kärsineisiin kuntiin investointeja tehneiden yritysten hyväksi toteutettu valtiontukiohjelma, josta säädetään 24 päivänä joulukuuta 2002 annetun asetuksen N:o 2825 e §:ssä, ei sovellu yhteismarkkinoille tämän päätöksen 3 artiklan säännöksiä lukuun ottamatta; asetus N:o 282 muutettiin 21 päivänä helmikuuta 2003 laiksi N:o 27, jolla jatketaan tietyille yrityksille 18 päivänä lokakuuta 2001 annetun lain N:o 3834 §:n 1 momentissa säädettyjä etuuksia ja jonka Italia pani sääntöjenvastaisesti täytäntöön Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti.

*2 artikla*

Italian on kumottava 1 artiklassa tarkoitettu tukiohjelma siltä osin kuin sillä on vielä vaikutuksia.

*3 artikla*

Edellä 1 artiklassa tarkoitetun ohjelman perusteella myönnetyt yksittäiset tuet ovat yhteismarkkinoille soveltuvia perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla siltä osin kuin ne eivät ylitä niistä luonnonmullistuksista, joista säädetään 24 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain N:o 2825 e §:ssä, kärsineille tuensaajille tosiasiallisesti aiheutuneiden vahinkojen nettoarvoa, kun otetaan huomioon vakuutuksesta tai muista toimenpiteistä saadut määrät.

*4 artikla*

Edellä 1 artiklassa tarkoitetun ohjelman perusteella myönnetyt yksittäiset tuet, jotka eivät täytä 3 artiklassa asetettuja edellytyksiä, eivät sovellu yhteismarkkinoille.

*5 artikla*

1. Italian on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 4 artiklassa tarkoitetun tuen perimiseksi takaisin tuensaajilta.

2. Italian on keskeytettävä tuen maksaminen tämän päätöksen tiedoksiantamisajankohdasta alkaen.

([12]) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2003 liittymissopimuksella.
([13]) EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1.

3. Tuki on perittävä takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano.

4. Takaisin perittävään tukeen lisätään korot, jotka ovat kertyneet siitä päivästä, jona tuki asetettiin tuensaajien käyttöön, siihen päivään, jolloin ne perittiin tosiasiallisesti takaisin.

5. Korot lasketaan asetuksen (EY) N:o 794/2004 V luvun säännösten mukaisesti.

6. Italian on velvoitettava kaikki 4 artiklassa tarkoitettua tukea saaneet maksamaan takaisin kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantoajankohdasta niille sääntöjenvastaisesti myönnetyt tuet korkojen kanssa.

*6 artikla*

Italian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet täyttämällä tämän päätöksen liitteenä oleva kyselylomake. Italian on toimitettava komissiolle samassa määräajassa kaikki asian kannalta merkitykselliset asiakirjat todistukseksi siitä, että menettelyt sääntöjenvastaisesti myönnettyjen tukien takaisinperimiseksi on aloitettu.

*7 artikla*

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 20 päivänä lokakuuta 2004.

*Komission puolesta*

Mario MONTI

*Komission jäsen*